

IDEALITATEA

(SAU LUCRURILE ASA CUM LE VEDEM CU OCHIU)

ILUSTRATA

PREȚUL ABONAMENTULUI	PENTRU STRĂINĂȚATE	Apare totdeauna Dumineca	Redacția și Administrația:	Anunțuri se primesc la Administrația foaiei cu prețuri convenabile
Pe trei luni Lei 70	Jugoslavia și Cehoslovacia Lei 300	—	Cluj, Str. Regina Maria 38.	
Pe o jumătate de an Lei 130	Pentru America \$2	Editor și Redactor: J. B. Sima	Telefon: 4-46	
Pe un an întreg Lei 250				

Serbarea Eroilor la Cluj

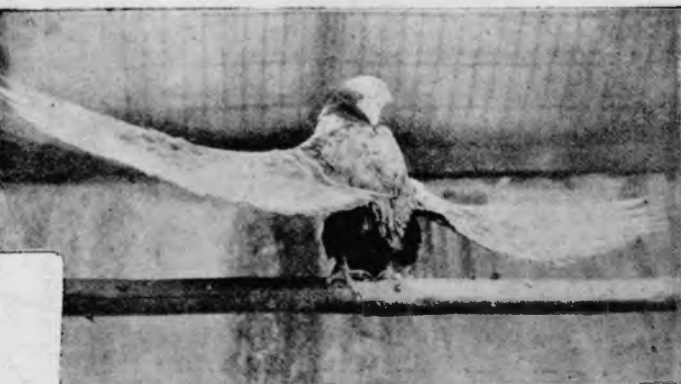
PARCURGerea PE STR. REGINA MARIA SPRE CIMITIR

OFICIEREA SERVICIULUI DIVIN LA CIMITIR

La Cluj, ca și în restul țării, ziua eroilor a fost serbătorită, în anul acesta, cu pietate și reculegere. Mulțimea s'a adunat la cimitir și a trăit o zi, cu mintea îndreptată către acei, cari au făurit România Mare, către acei cari, cu sacrificiul suprem, au pregătit timpuri mai bune, de libertate și prosperitate pentru urmașii lor.

RIVALUL LUI LINDBERGH ȘI CHAMBERLAIN

Prăbușirea unui avion la Dej

Au murit căp. Laurențiu Teglariu și sub-locot. Nicolae Aldea

La dreapta căp. Laurențiu Teglariu. La stânga sub-locot. Nicolae Aldea.

Sburătorii noștri, geloși de gloria aviatorilor din străinătate, cari cu înverșunare luptă, spre a pune deplină stăpânire pe înălțimile văzduhului, fără frică de moarte, își expun viața spre a nu lăsa numele românesc mai prejos de celelalte neamuri.

În concurența aceasta cad însă jertfă, pe altarul progresului, cei mai aleși și mai îndrăzneți.

În ziua de 6 Iunie căpitanul Teglariu Laurențiu și sub-locotenentul Aldea Nicolae au plecat, pe la amiazi, din Cluj la Dej, unde trebuia să fie niște exerciții militare. Aproape de Reteag, avionul lor a fost învăluit de un nor. Aparatul a pierdut orizontalitatea și s'a prăbușit la pământ. Sub sfărâmături au fost îngropate trupurile celor doi ofițeri.

Îndată ce-am fost încunoștiințați de groaznicul accident dela Dej, un redactor al nostru însoțit de fotografii revistei, a plecat cu automobilul la fața locului unde au făcut fotografiile de mai sus.

CĂPITANUL TEGLARIU ÎNAINTE DE PLECARE

REALITATEA FOAIE SĂPTĂMĂNALĂ ILUSTRATA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
Cluj, strada Regina Maria Nr. 36.

PREȚUL ABONAMENTULUI

Pe un an întreg Lei 250
Pe o jumătate de an „ 130
Pe trei luni „ 70

PENTRU STRĂINĂTATE

Pentru America \$2
Iugoslavia și Cehoslovacia . Lei 300

Editor și Redactor: J. B. Sima

DUMINECĂ, 12 IUNIE 1927

Dictatură și progres

De o săptămână asistăm la frământări politice, care după unii sunt de mare importanță, iar după alții n'au nici un rost: păreri sunt împărțite, după interesele fiecăruia.

Revista noastră, nefiind înregistrată în nici un partid, și făcând exclusiv politica intereselor populare e în măsură să exprime convingeri cinstite.

Căderea guvernului Averescu a fost un eveniment neașteptat. Pe noi nici nu ne înduioșează prea mult, după cum nici nu înnebunim de bucurie, că la cârma statului se găsește un guvern de altă nuanță politică.

În această schimbare există totuși un fenomen de mare însemnătate: este înfrângerea tendințelor dictatoriale și triumful progresului.

Dictatura poate fi utilă într'un moment dat într'un stat — vezi cazul Italiei — și desigur că este pe placul celor cari o înstituesc. În zilele noastre însă și mai ales, în țara noastră, dictatura e o politică dăunătoare.

În principiu, dictatura se naște din dorința câtorva puțini de a domina pe alții mulți, fără voia acestora, și numai în interesul dominatorilor. Omul însă a fost creat să fie liber și orice încercare de a-l încătușa se izbește de rezistență puternică.

Pe rând s'au prăbușit dictaturile antice; s'a prăbușit și dictatura politico-religioasă a Evului-Mediu. Revoluția franceză a luminat calea adevărată a omenirii și, desființând categorii sociale, a enunțat Drepturile Omului. Această revoluție, nu numai că a înfrânt imperialismul, care nu ținea seama de cei mici, dar a deprins pe om să nu mai supoarte jugul, ori de câte ori cineva ar încerca încătușarea lui. Ultimele decenii, înainte de război, păreau că aduc popoarelor năzuinți către orizonturi tot mai largi, către civilizație și progres. Guvernele diferitelor state, tot mai democratice, erau preocupate de soarta celor umili. A venit războiul, făcut cu atâtea jefte, și care dacă a reparat nedreptăți seculare, prin tulburarea pe care a produs-o, se pare că a deschis, pentru o clipă, porțile revenirii la dictatură. Astfel au fost posibile dictaturile rusești, spaniolă și italiană, precum și încercări de dictatură în Grecia, Austria, Germania și Ungaria.

Dacă și la noi Guvernul Averescu, avea intenția să înstitue dictatura, atunci căderea acestui guvern este o fericire. Nu există în țara noastră omul, care să poată concentra într'o singură mână toate puterile statului și nici situația în care se găsește România nu îngăduie o asemenea concentrare.

Oamenii luminați cu însușiri

Presă despre căderea guvernului

Drepturile Presei sunt conștinite prin Constituție care spune textual: „Presă nu va fi pusă niciodată sub regimul avertismentelor. Nici un ziar sau publicațiune nu va putea fi suspendat sau suprimat.” Totuși guvernul trecut a crezut de cuviință să înstitue un alt regim sub care presa nu a mai fost liberă să-și spună cuvântul său. Astfel se explică de ce întreaga presă, cu excepția oficioaselor fostului Guvern, au salutat cu bucurie schimbările intervenite în ultimele zile. Răsfoind ziarele, citim:

„UNIVERSUL”

„Conștiința încărcată a guvernului a unit împotriva presei, brutalitatea și disprețul. Presă și ziaristi conștiinței resping această atitudine, fiind că ei nu pot tolera să fie călcate drepturile constituționale. De aceea, presa spune tare: La o parte cei cari trăesc din abuzuri. Voința M. S. Regelui de a se forma un guvern național, trebuie îndeplinită cât mai curând.”

„ADEVĂRUL”

„Regimul care o gătuie presa în chipul cel mai brutal și mai fără rușine, cade zdrobit și ridicol sub palmuirea realităților răsunătoare!

„A plecat, înfine! Dar se vede că i-a fost foarte greu. D-lui general Averescu i-a trebuit exact o săptămână ca să spună, în sfârșit, că nu e în stare să alcătuiască guvernul național dorit de rege. Iar în interval s'a folosit de cea mai odioasă cenzură ca să interzică publicarea în ziare a dorinții exprimate de rege. Pentru un guvern care se pretindea de ordine, într'un stat monarhic, cenzurarea șefului statului este ceva pur și simplu splendid!

„Guvernul Averescu, a fost, desigur, cel mai absurd guvern pe care l'a avut țara.

„VIITORUL”

„Guvernul Averescu a căzut copleșit de propriile lui păcate, pe cari le-a săvârșit în disprețul tuturor sfaturilor și tuturor bunelor voințe cari concureau să-i înlesnească situația și să-l ajute în acțiunea de continuare și consolidare a statului.

„Guvernul Averescu și-a complectat opera cu un jaf de ultimă oră în averea statului.

„A secătuit bugetele tuturor ministerelor, împărțind banii statului sub diferite pretexte partizanilor politici, a cumpărat imobile și a rezolvat ultimele afaceri ale samsarilor din partid cu o linsă de scrupule, care a reimprospătat amintirea retragerii în grabă a armatelor de ocupație a lui Mackensen.”

„LUPTA”

„Nu s'a mai pomenit, fie la noi, fie aiurea, o cădere mai rușinoasă și, în același timp mai ridicolă, cum s'a prăbușit aventura averescană.

„Un an de zile libertatea de gândire a fost ofensată și brutalizată, presa a suferit confiscări cu scopul văduit de a o distruge materialmente spre a caritula politicește, ziaristi au fost nu numai loviți în libertatea lor, dar insultați în demnitatea lor.”

„AURORA”

„Satisfacția generală cu care a fost primită plecarea guvernului Ave-

deosebite, pe care îi avem se pot prea bine complecta unii pe alții așa încât să guverneze țara, după normele indicate de Constituție și pe baze democratice.

Țara noastră, care trebuie să supoarte greutatea mari, spre a se reface și a se consolida, după război, are dreptul să ceară guvernanților, de a ținea seama de voința unui popor de 17 milioane de oameni. Și acest popor cere să fie condus prin reprezentanții săi adevărați, către progres și nu de către despotici, către întuneric și iobăgie.

rescu are pricini atât de numeroase în cât enunțarea lor devine inutilă. E în toată țara un unanim sentiment de bucurie.

„Într'o atmosferă de mare liniște liniștea senină care urmează furtunii, se vor face alegerile generale cari trebuie să dea țării noua ei reprezentanță națională.

„Evenimentul este nou în viața noastră politică. Pentru întâia oară pășim în alegeri fără desfășurarea aceluia odios aparat de constrângere care dădea aspecte canibale luptelor electorale.”

„PATRIA”

„Guvernul generalului Averescu și-a dat demisia. Mai bine zis a fost silit să se retragă. Este aceasta o înfrângere tot atât de rușinoasă, ca și metodele speculate acum un an pentru venirea la putere. S'a stabilit și de data aceasta adevărul inepușabil, că tot ce nu zace pe un fond sănătos, este condamnat pieririi.”

„Ori guvernul prăbușit prin propriile lui defecte a fost clădit pe fundamentul unui anacronism putred. S'a prelungit o epocă dezastruoasă, care trebuia de mult să dispară.”

„DIMINEAȚA”

„Un regim de reacțiune, de anarhie și de pricopseli personale, — iată cum se poate eticheta regimul ce se prăbușește în pulberea din care, prin capricii suficient pedepsito azi, i se dedese un chip factice și o viață absurdă.

„Isgoniți, oamenii aceștia părăsesc puterea ca o adevărată armată de ocupație. Prmind guvernarea ca o milostivenie din partea suveranului, ei încercară să nesocotească voința care le dăduse viață. Cum s'ar putea califica altfel chipul brutal și absurd în care, timp de o săptămână, fură tratate toate ziaarele vinovate de a fi tentat să informeze publicul despre hotărârile regelui?”

„ARGUS”

„Căderea guvernului Averescu a surprins multă lume, fiindcă nici un fapt important nu s'a petrecut care ar fi justificat în ochii tuturor o schimbare de regim. Dar cu toate acestea, demisia forțată a d-lui general Averescu are un sens politic precis, de o însemnătate incontestabilă pentru viața noastră politică.”

„CUVÂNTUL”

„S'a prăbușit în fărâme, și de această dată definitiv... S'a isprăvit în rușine și ridicol...”

„S'a înmormântat acela care la fiecare etapă a carierei sale se arăta incapabil să-și îndrelinească misiunea și era totuși destinat să i se încredințeze misiuni mai mari.

„Imprejurările în cari d. Barbu

Știrbey a primit puterea erau deosebit de grave. Numai așa se explică faptul că d-sa nu a căpătat însărcinarea a încerca, ci ordinul de a constitui cu orice preț noul cabinet: decretul d-sale de numire în funcțiunea de prim-ministru a fost semnat înainte ca d. general Averescu să-și fi dat demisia, iar până la miezul nopții ministerul de internă era deja în posesia noului titular.”

CE SPUNE „BIRUINȚA”

Pe de altă parte oficiosul dela Cluj a fostului guvern, nu vede

nici o bază de alarmare și socoate măsurile din ultimele zile ca inutile și fără explicație. Biruința spune:

„Guvernul d-lui Averescu și-a dat demisia, întrerupând surprinzător de brusc o activitate rodnică. Și țara a fost fericită cu un guvern național, nou-nouț scos din cutia de surprize a vieții noastre politice vicioase, ca dintr'un joc mirabolant de copii sau ca dintr'o scamatorie de hâlcu.

„Guvern național? Dar pentru ce? Nu găsim motivul. Dar altfel e și inutil a ne rătăci pe această cale. Faptul s'a consumat.”

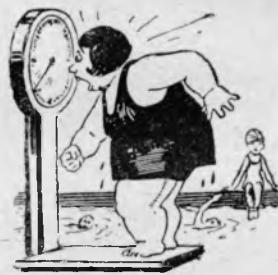
«Realitatea» politică

Problema Italo-Iugoslavă-Albaneză. Il Travaso, Roma.

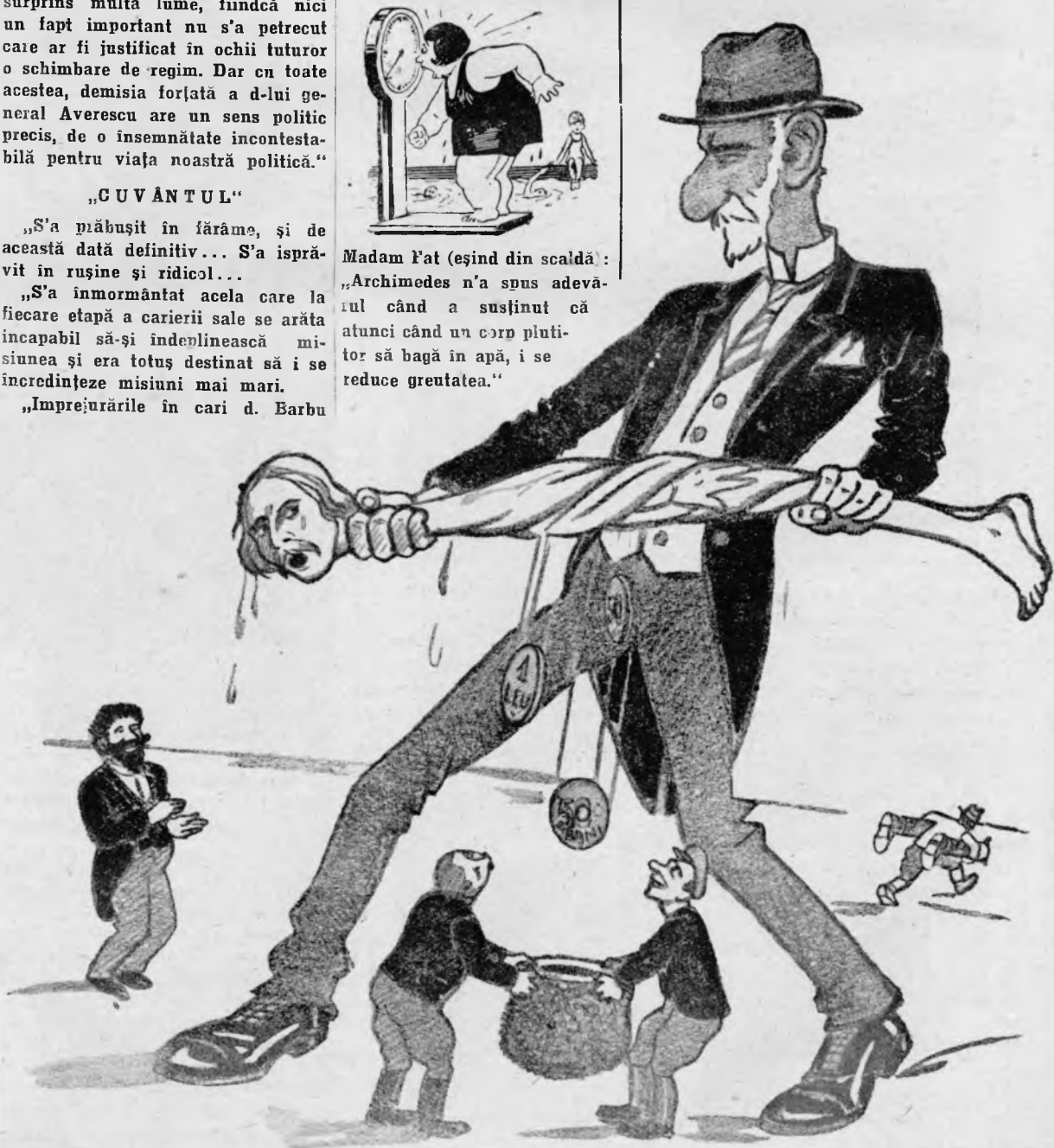

Conferința economică dela Geneva. — Presupunete-ți, frate, că s'ar dărâma acești pereți (ai tarifelor vamale, represaliile comerciale, viza pașapoartelor, ș. a.)” — De Groens Amsterdamer

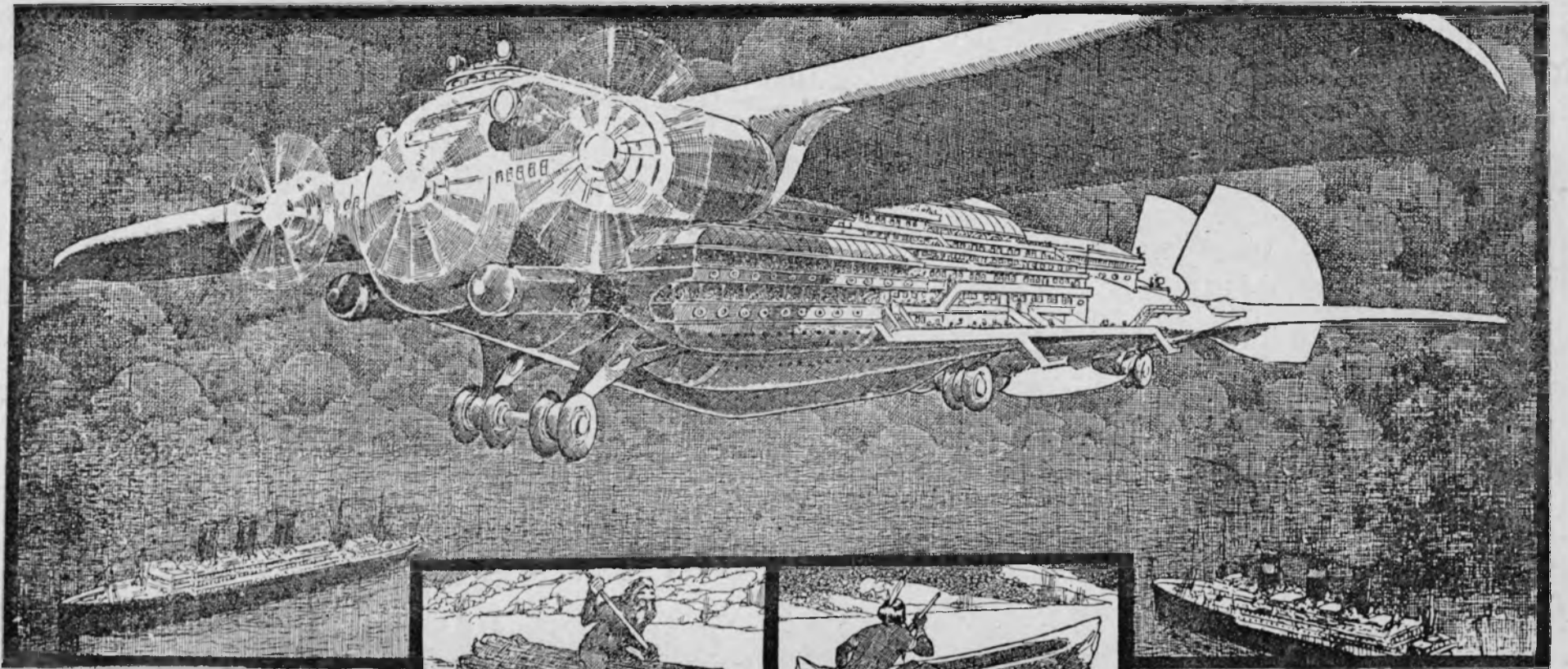
Madam Pat (eșind din scaldă):

„Archimedes n'a spus adevărul când a susținut că atunci când un corp plutitor să bagă în apă, i se reduce greutatea.”

CUM A FOST „STORS” CONTRIBUABILUL DE POSTUL GUVERN

VEI TRĂI CA SĂ-L VEZI!

AND scriem aceste rânduri d-l Clarence D. Chamberlain, al doilea îndrăzneț și cuceritor al văzduhului deasupra Atlanticului, este întâmpinat de uralele Berlinezilor. Lumea întreagă a fost pusă în mirare când maiacum câteva zile Lindberg a trecut Oceanul în 28 de ore de zburare fără întrerupere și 33 până la Paris. Nu numai Parisul dar lumea întreagă aștepta cu înfrigurare știrea acestei noi izbânzi a științei aeronautice.

Lumea nici n'a avut timp să se mire destul și să se bucure împrenă cu eroul cuceririi Oceanului prin văzduh, când un alt „dare-devil” american pleacă de la New-York și aterisează la Berlin în curs de 43 de ore de zbor. Este al doilea erou în cursul câtorva zile.

Una câte una din tainele necunoscutului sunt capturate de știință și predate omenirii. Priviți în ilustrația de mai sus. Primul marinar a plutit pe lemn, și pentru dânsul lemnul era tot atât de important ca și gigantul avion deasupra sa, pentru noi. Indrăzneala și curajul său de a trece râul călare pe un lemn, vâslind cu mâinile, luptând cu valurile infuriate, a fost tot atât de mare ca și a acelora care încearcă astăzi zborul peste Ocean. De fapt originalitatea plutirii pe apă se datorește acestui prim om.

Apoi îi veni ideea, probabil zeci de ani mai târziu, că ar fi mai ușor să călătorească pe apă cu ajutorul unei luntre, săpata în lemn cu ajutorul focului și cremene ascuțită, ca unelte. Progresul acesta i-a bucurat tot atât de mult cum ne bucură pe noi astăzi zborul în văzduh față de cămila pe jos.

Dela lemn și luntre omul a trecut la luntrile mai mari cu pânze mânate de vânt în loc de lopeți. În urmă au venit vapoarele moderne mânate de foc și aburi. Acum o sută douăzeci și patru de ani americanul Robert Fulton a lansat primul vapor, „Clermont”, în râul Hudson, „spre a proba dacă în adevăr va merge.”

Spre marea mirare a spectatorilor, care „veniseră să asiste la nebuniile unui om dement”, vaporul A MERS.

Experiența lui Fulton se părea atunci că va fi culmea posibilităților. Omul ajunsese să ardă cărbuni, să transforme apa în aburi și aburii să-i întrebuințeze pentru a mișca vapoarele. Ce se mai putea aștepta sau spera?

Oamenii s'au obișnuit a crede că au ajuns limita spre a fi apoi surprinși prin alte descoperiri care le arată că abea au început.

Vaporul lui Fulton era abea la început. Jules Verne a scris o poveste pentru copii, în care zugrăvea călătoria oame-

niilor pe sub mare. Astăzi povestea lui Jules Verne este o REALITATE. Astăzi oamenii au ajuns să creeze tot ceace ei IMAGINEAZĂ.

Cele trei ilustrații de mai sus: gigantul avion din viitor, lemnul pe apă plutitor și lotca, sunt dovezi ale progresului uman. Alături de acestea se văd traversând Oceanul vapoarele noastre moderne. Este greu să ne dăm seama, dar cu toată asta e adevărat, că vapoarele noastre moderne, cu tot luxul și comoditatea lor, vor fi tot atât de primitive pentru generația viitoare cum este lotca „ca mijloc de călătorie pe apă pentru noi.

Probabil că poverile se vor transporta încă multă vreme încet cu vapoare și trenuri. Dar în ceace privește oamenii, ei vor călători cu avioane exprese, străbătând văzduhul cu ințele fulgerătoare. Nu va fi atunci nevoie nici de șosele, linii fearte, caucucuri sau alte piedeci din călătoriile de azi.

Gigantul avion din ilustrația de mai sus ne reprezintă mașina de zburat așa cum va fi în viitor. Avionul viitorului se va deosebi tot atât de mult de cel de azi, cum se deosebesc vapoarele noastre de vaporul lui Fulton.

Vor interveni schimbări după schimbări, până ce avionul de azi își va pierde aripile și celelalte inconveniente. Putea gravitației va fi învinsă de avionul care va cutreera globul fără aterisare. Pasagerii pentru Paris, Londra, Roma, Constantinopol, Peking, Tokio, New-York, Chicago vor fi debarcați în mașini mici, după cum se întâmplă azi cu vapoarele trans-atlantice.

Avionul de mai sus așa cum îl arată ilustrația noastră cu mii de pasageri pe bord, străbătând văzduhul, nu este o exagerare. Dimpotrivă, generațiile viitoare îl vor socoti ca foarte primitiv.

Oamenii vor pleca dimineața din România și vor lua masa în Australia sau Noua Zelandă. Această nu e o precizare exagerată: Inseamnă abia 700 de kilometri pe oră.

Nimeni nu poate spune viitorul avia-

ției. Oamenii de știință sunt de acord că viitorul va întrece orice așteptări până și a celor mai exagerați specialiști.

Decât o singură problemă: inteligența și simțul de dreptate, justiție și cinste să poată ȚINEA PAS cu progresul tehnic și științific.

Lumea progresează pe toată linia, dar numai în ce privește tehnica, confortul și binele material. În domeniul MENTAL și MORAL mergem de tot încet. Adesea ori dăm chiar înapoi. TEMELIA PROGRESULUI MORAL este în primul rând simțul de DREPTATE, CINSTEA și DRAGOSTEA DE OAMENI.

Oamenii descopăr noi drumuri și noi idei, progresează în toate direcțiile fără a fi însă pregătiți moralicește pentru aceste noi drumuri. Cel mai mare păcat este ingratitudea; absența capacității de apreciere. Față de trecut, generația de azi se bucură de multe binefaceri, cum e bunăoară telefonul, lumina electrică, forța motrică, automobilul, trenurile, avioanele, radio, telegrafia fără fir și atâtea altele.

Oamenii sunt mai nemulțumiți ca oricând. Nedreptatea și destrăbălarea și-a eșit din frâu. Egoismul a cuprins pe toți și oamenii nu caută decât să se înșele unul pe altul, să se fure unul pe altul, să se nimicească unul pe altul. Arta minciunii este cultivată cu evlavie și respectată. Așa bunăoară cu declarația impozitivă la venituri. Degeaba încearcă omul să încredințeze fiscul cu acte justificative despre veniturile ce le are căci impunătorii nu vor să țină seama de dovezi. Impunerea o fac după cum îi taie capul. Ei au convingerea că toată lumea minte, și de aceea trebuie să urce veniturile declarate de contribuabil la dublu și la triplu spre a lua contribuabilului impozitele pe care crede că le datorește de fapt statului. Minciuna este astfel o regulă și adevărul o excepție, bună pentru coșul cu hârtii.

Acelaș lucru se întâmplă în toate celelalte ramuri ale vieții.

Dăm mâna unii cu alții, și fiecare îți întinde dreapta sa, în semn de prietenie și dragoste omenească. La început omul îți dădea mâna spre a te convinge că nu are nici un cuțit în mână că nu are intențiunea să te ucidă, IN MOMENTUL ACELA.

Un alt semn de prietenie, cel puțin de formă, este scoaterea pălăriei, care ar vrea să arate că ne stăpânește bunăvoința față de celalalt și că nu avem înclinațiuni de a ne lupta, IN MOMENTUL ACELA.

Primele arme și unelte ale omului erau piatra, apoi cremenea ascuțită, untelele de bronz, și apoi veni veacul aburului în care trăim noi. Piatra, cremenea, bronzul și fierul au fost inventate și perfecționate mai ales cu scopul de a ucide, la început fiarele sălbatice atât pentru a se apăra de dânsese cât și pentru a le mânca. Mai târziu omul și-a dat seama că aceste unelte ucid și oameni și deci le-a întrebuințat și în acest scop.

Pe măsură însă ce instrumentele și mașinăriile cu care oamenii să se omoare au progresat, au progresat și alte lucruri bune: s'au înființat ȘCOLI, Licee, universități, în care oamenii cultivă și se fac mai buni. Religia face și ea progrese. Acum cinci sute de ani inchiștiția săvârșea atrocități, cari numai religioase nu erau. Astăzi atât catolicii cât și ortodocșii și protestanții au păreri mai bune unte despre alții. Nimeni nu mai îndreptățește arderea pe rug a semenului său. Guvernele și parlamentele atât cele reacționare, cât și cele democratice, își dau din ce în ce mai bine seama că poporul nu mai este o păpușă, cu care să te joci.

Toate acestea sunt semne bune că mergem înainte, deși încet.

Mașina de cusut ar trebui să scutiască pe femeie de obositoarea muncă a cusutului cu acul. În loc de asta, femeia a devenit sclava mașinei.

Cu ajutorul mașinelor de azi omul ar trebui să munciască mai puțin, și cu toate acestea muncește mai mult. Tehnica n'a făcut decât să grăbiască lucrul și să facă pe oameni să munciască și mai mult. De fapt omul nu-i azi decât un mâner al mașinei. Nu omul poartă mașina ci mașina poartă pe om.

Nenumăratele invenții care s'au făcut pentru progresul și binele întregii omeniri: avioane, vapoare, explozibile, gaze asfixiante, și alte multe, totdeauna a omul știut să le pună slujba urii și a războiului.

Să nădărdim însă că, încetul cu încetul, omul va ajunge la convingerea că, mai presus de bogăție, bunăstare și lipsă de grijă stă dragostea de semeni, dreptatea și iubirea adevărului.

PARADISUL LENEȘILOR

O insulă unde nimeni nu muncește, nimeni nu să grăbește și pe care timpul se împarte între somn și beaură

Malul acoperit cu palmieri al insulei „Reuniunea“, pe care lenea este o datorie și munca o necinste

Când m'am coborît din trenul somnoros care m'a adus la St. Benoit, am văzut așteptând, în gară, vre-o jumătate de duzină de birjari, cu niște trăsuri, de modă veche. Cu toții adormiseră pe capră. I-am strigat și li-am făcut semn, cu mâna, să se apropie. S'au trezit cu toții din somn și aruncându-mi priviri mirate, au dat biciu cailor, luându-l la fugă. Fiecare dintre ei a fost îngrozit la gândul că va trebui să muncească. Și fiecare fugise, în nădejdea, că un altul va fi destul de îndrăzneț, ca să rămână și să mă conducă, unde doriam. Din nenorocire însă, ideea aceasta fusese a tuturor, și n'a rămas nimeni, afară de mine.

DEPARTE, foarte departe, în Oceanul Indian, la sudul Equatorului, se află o insulă mică, foarte bogată, care aparține Francezilor și se numește „Insula Reuniunii“. Arareori ancorează aci, unde lenea este datorie și munca înseamnă rușine, nevoia și necazurile.

În aceasta insulă a leveniei se găsesc munți și căderi de apă, se găsesc parfumuri tari și flori ciudate și trăește o rasă de oameni decăzuți, care își împarte timpul între lenevirea din timpul zilei și bețiile din timpul nopții. Câțiva stăfisticiani au stabilit că după vre-o cincisprezece ani locuitorii insulei vor ajunge într'un hal de alcoolizare, care-i va distruge.

În acest rai al leneșilor, tot ce e mai greu de făcut îndeplinește căpitanii de marină francezi, singuri: după ce acostează în portul strâmt „mlăștina rațelor“ spre a-și putea încărcă vasele, își aduc oamenii, anume, din Madagascar, dela 420 de km. depărtare, căci în insula Reuniunii, oamenii se aseamănă cu crinii din Scriptură: „nici nu ostenește nici nu tore“...

Am observat pe câțiva din acești locuitori leneși, pe când încercau să încerce niște zabăr în vaporul cu care venisem: n'au izbutit decât să arunce în apă mai mulți saci.

Să nu vă închipuiți cumva că industria de zahăr, înfloritoare în insula Reuniunii, ar fi pe mâna indigenilor: toată munca o îndeplinesc Negrii aduși din Indii.

În portul murdar și neîngrijit, pretutindeni, găsești urma alcoolului: până și suflul mării are miros de spirt.

Un vapor de marfă, francez, care se afla lângă noi, era atât de bine ancorat încât mi-se părea că, la cea mai mică nebăgare de seamă, căpitanul care eșise spre a vedea acostarea noastră, va aluneca de sus, în docuri. Aci în docuri se găseau grămezi de marfă, care zăceau de săptămâni, în soarele și ploile tropicale. Multe lăzi erau sparte și niște porci le cercetau conținutul, cu mult interes. Aceștia se pare că sunt singurii inspectori vamali ai acestei insule.

Insula are dealtminteri un număr mare de orașe: St. Denis, St. Pierre, St. Rouse, St. Anne, St. Philippe, St. Benoit, St. Paul, St-a Maria, St-a Sousanne, după cum vedem, toate închinare câte unui sfânt, dar toate sunt populate de cetățeni cu o

viață îndoelnică, care au adoptat drept normă călăuzitoare spiritualele prescripții ale lui Baudelaire:

„Fii totdeauna beat, e cel mai bun lucru ce-l poți face. Restul n'are nici o importanță. Dacă nu vrei să simți povara grea a vieții, care te apasă și te doboară la pământ fii veșnic beat!“

Rabelais scrie că Gargantua s'a născut strigând: „Să bem! să bem!“ În insula Reuniunii acest strigăt îl repetă toată lumea din leagăn și până la mormânt. În timpul nopții, pe străzile cufundate în întuneric, te împiedeci de oamenii beți, care pavează drumul.

Satele acestei insule nu sunt luminate în timpul nopții decât de lună și de stele, iar în ușile cafenelelor formează prag beivii, care sforăie și peste cari ceilalți vizitatori ai localului calcă ea pe rogojini.

Despre emigranții din insula Reuniunii s'a spus:

„În primul an adună scoici, în al doilea an adună scoici și beau; în al treilea an nu mai adună scoici, dar beau.“

În St. Denis, capitala acestei insule, a celor fără grije, trăiesc 24.000 de suflete. Ce i-o fi îndemnând oare să locuiască aci: un oraș vechiu, cu străzile pline de măraie și buruieni? Nu există nici un fel de comerț pentru că negustorii indigeni nici nu-și dau osteneala să vândă: mai mult se pălăvrăgește, decât se târguește. Croitorilor li-e lene să coase haine, iar fotografiilor li-e lene să dezvolpeze clișee; până și negustorii francezi s'au molipsit din lenevia generală. Nici lor nu le mai trebuie decât somn și băutură.

Locuitorii mănâncă lotus. E o plantă pe care Arabii o numesc bookra, iar americanii manana. Grija zilei de mâine nu există aci.

Crime violente nu se întâmplă în această insulă, pentru că oamenii sunt prea leneși ca să le făptuiască. N'au nici energia de a-și

satisface gusturile vicioase, pe care eventual le posed. Se mulțumesc să trăiască și să moară la fel cu părinții lor, locuind în aceleași case vechi, nici, folosindu-se de aceeași mobilă mănecată de cari, perfect fericiți, atâta vreme cât își pot cumpăra cu câteva centime un pahar de rum îndulcit cu zaharină.

Ceasurile deșteptătoare nu se cunosc în această insulă și cea mai de seamă ocupațiune a străinului care vine să locuiască aci, este să-și bea aperitivul, să alunge țânțarii și să zădărnicească friguri.

Se spune că mulți indigeni sunt atât de leneși, încât, ca să nu-și

Lenea e atât de mare pe insula franceză „Reuniunea“ încât cele două Creole Belle au trebuit să se razime una de alta pentru a putea sta pe picioare până au fost fotografiate

Cea mai grea muncă pe care indigenii pe insula „Reuniunea“ o prestează e de a-și pregăti singuri rumul pe care-l beau

Intrebuintarea lopeților ar mirosi a muncă și indigenul preferă se steie pe burtă în barcă și să vâlească doar cu mâinile

mai dea osteneala de a umbla după lemn, stau culcați, cu gura deschisă, sub câte un pom, așa încât roadele să le cadă, din când în când, de-adreptul în gură.

Chelnerii la restaurant stau sprințiți de mese, par'că ar fi statui de piatră și cu mare greutate îi poți convinge să-ți satisfacă vre-o cerere: totdeauna sunt foarte morocânoși că trebuie să te slujască împotriva voinței lor. În capitală la un restaurant mare, am văzut clienți nevoiți să amenințe cu bastonul, sau cu scaunul, pe chelnerii cari nu voiau să asculte ordinele.

E foarte greu să găsești aici o trăsură sau un automobil și chiar de găsești, birjarul sau șoferul, fără nici o îndoială, se va opri de mai multe ori în mijlocul drumului, și-ți va spune: sau că trebuie să bea el, sau că e calul obosit și însetat, sau că are treabă în alta parte, și astfel te va obliga să te dai jos socotindu-ți plata pentru o oră, chiar dacă nu l-ai ocupat decât zece minute. Când m'am coborît din trenul somnoros, care m'a adus la St. Benoit, am văzut așteptând, în gară, vre-o jumătate de duzină de birjari, cu niște trăsuri, de modă veche. Cu toții adormiseră pe capră. I-am strigat și li-am făcut semn, cu mâna, să se apropie. S'au trezit cu toții din somn și aruncându-mi priviri mirate, au dat biciu cailor, luându-o la fugă. Fiecare dintre ei a fost îngrozit la gândul

(Citiți urmarea în pag. 7)

CUM VREA SĂ MOARĂ D'ANNUNZIO

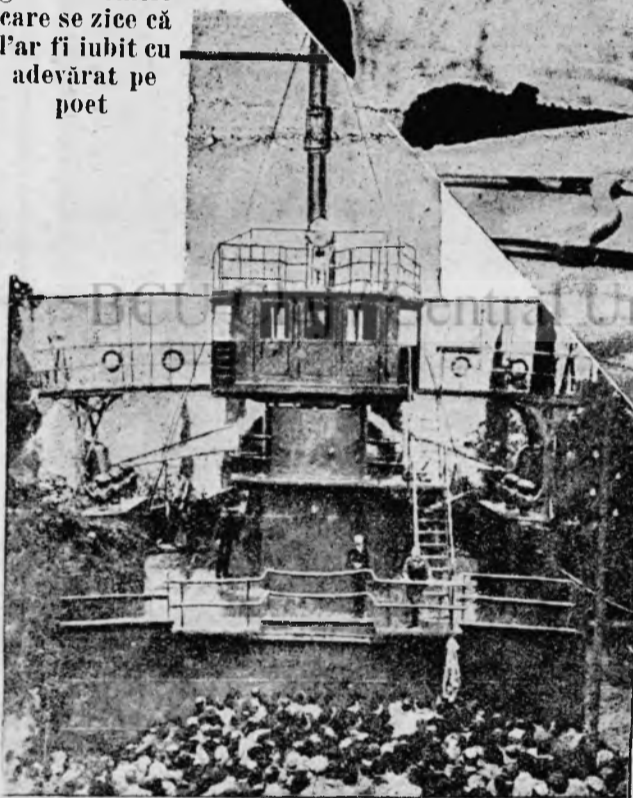
Mussolini, dictatorul și D'Annunzio, poetul-soldat. D'Annunzio simte că Mussolini îl pune în umbră și a inventat planul de a se sinucide cu un tun de calibru 12, pentru a uimi toată lumea

Ida Rubinstein, singura femeie care se zice că l-ar fi iubit cu adevărat pe poet

Mormântul Eleonorei Duse care a murit înșelată în dragostea ei pentru poet

Vaporul „Puglia“ instalat pe uscat în fața Vilei lui D'Annunzio și de pe care va fi bombardat poetul

Sofia lui D'Annunzio care, împreună cu celelalte rivale ale ei, va asista la moartea tragică a poetului

VESTITUL poet Gabriele D'Annunzio, literat distins, patriot războinic și cântăreț al dragostei nefericite, caută o nouă cale către moarte, care să-l facă... nemuritor.

Da, marele poet are de gând să-și curme viața... bombardându-se cu un tun de calibru mare. De sigur nimeni până acum nu s'a mai sinucis în acest chip original, și fără îndoială că D'Annunzio nu va găsi mulți imitatori.

Poetul de aproape 60 de ani e frământat de ideea unui act, care să lase numele său adânc crestat pe răbojul istoriei omenești. Totdeauna s'a străduit să trăiască altfel de cât ceilalți muritori, și acum dorește să-și sfârșească viața, nu într'un pat liniștit și banal, ci într'un chip care să uimească lumea.

D'Annunzio crede că cei mai mulți oameni, dintre cei pe care istoria i-a consacrat nu numai că au trăit prea mult, dar au părăsit viața fără demnitate. Dânsul socotea că spre a rămânea mare, și după moarte, e pevoie să sfârșești viața așa cum n'a mai făcut nimenea altul.

În urmărirea planului său, poetul italian a analizat diferite chipuri de a muri, începând dela fumarea unei țigări cu dinamică și sfârșind cu ideea de-a sări în adâncimea craterului unui vulcan. Rând pe rând a trebuit să părăsiască aceste planuri, constatând că alții, înaintea sa, sfârșiseră viața în acelaș fel. Oare ideea craterului nu fusese adoptată de filozoful grec Empedocles, cu 20 de veacuri înainte?

De mulți ani, poetul poartă în buzunar o sticlă, în care—după cum se spune—se găsește otrava necunoscută, de care s'a servit Borgia. Nu doar că D'Annunzio s'ar înjosi să-și curme viața printr'o otrăvire, care nu prezintă nici un fel de originalitate, dar îi teamă că s'ar putea, pe neașteptate, să se întâlnească cu moartea cea comună, acasă, în patul său, și acesteia poetul îi preferă orice fel de alt sfârșit.

Fără îndoială că lui D'Annunzio i-ar fi plăcut mult să moară ucis de una din multele sale iubite, căroră dânsul le-a frânt inima. Aceasta ar fi însemnat pentru poet moartea ideală, pentru că ar fi produs vâlvă în lume. Lucrul nu era irealizabil. Foarte adesea și-a provocat aproape toate amantele la acte

dezasperate și multe dintre iubitele lui D'Annunzio ar fi putut jura în mod interesant roluri tragice. Nici odată însă, D'Annunzio n'a avut, până la sfârșit, încredere, că femeile, care l'ar fi putut ucide, vor și să să-vârșească gestul impresionant cu sânge rece, artistic și la momentul oportun.

Și astfel poetul și-a îndreptat privirea aiurea; a căutat un mijloc nou. De sigur că nu e lucru ușor, mai ales în timp de pace, să ai onoarea de a muri de ghiuleaua unui tun. Nici o țară nu-și întrebuintează tunurile într'u satisfacere dorințelor amatorilor de excentricități. Pentru D'Annunzio însă, lucrul se simplifică pentru că dânsul, spre deosebire de ceilalți oameni, are un vapor... instalat pe uscat. La dreptul vorbind, vaporul acesta nu este un vas întreg, ci partea dinainte a căorasatului italian Puglia, care în 1920, a fost cufundat la Spalato, de către austriaci, în timpul când D'Annunzio ocupase orașul Fiume. Mai târziu, guvernul italian a reconstruit vasul, în fața vilei pe care poetul o are, la marginea lacului Gardaean,

cheltuind o întreagă avere. Marina italiană a pus atunci, la dispoziția poetului, două tunuri de 13 cm. și muniția necesară. Cu aceste tunuri, D'Annunzio, din când în când, salută biruința italiană și eroismul său. La dispoziția poetului stă totdeauna un pluton de soldați care face de gardă, în fața vilei sale, ziua și noaptea. Italianii sunt recunoscători marelui poet, care i-a încurajat cu vorba și cu fapta, atunci când treceau prin clipe grele.

D'Annunzio nu are prea mare considerare pentru Mussolini. Unde era ducele, spune dânsul, în timpul războiului? Ce a făcut dânsul pentru ca astăzi, poporul italian să i-se închine cu atâta smerenie? Această lipsă de considerație i-se iartă însă poetului, și de aceea, când dânsul a cerut să i-se instaleze, pe vaporul său, un nou tun de 12 cm., guvernul a aprobat fără discuție și aceasta.

Există un singur lucru care îl încurcă pe D'Annunzio în planul său: cum va putea face ca tunul să atingă singur ținta sa. De sigur însă, că în cele din urmă, această dificultate va putea fi învinsă.

Ideea acestei morți neobișnuite, i-a venit lui D'Annunzio, într'o zi, când un prieten deplângea faptul că Mussolini, prin popularitatea sa, ar fi pus în umbră pe eroul din Fiume. D'Annunzio a hotărât atunci să determine lumea să se ocupe de dânsul: s'a învâluit mai întâi de mister: închis în vila sa, pază de soldați și de câini răi, și-a ales ca slujitori surdo-muți și a cerut tuturor să-l lase în pace și să-l uite. De sigur că aceasta, cu vre-o cinci ani în urmă, ar fi emoționat întreaga Europă. Azi însă n'a mai interesat pe nimeni. N'a mai interesat nici chiar vestea originalului sfârșit, pe care D'Annunzio și-l prezătește. Până și Ida Rubinstein, frumoasa dansatoare, care a iubit

cu adevărat pe poet, a ramas calmă la expunerea planului, pe care îl credea D'Annunzio. Tot atât de calmă și atunci când amantul ei i-a cerut să-l părăsească pentru totdeauna.

Un prieten i-a arătat lui D'Annunzio că planul său n'are rost: că Mussolini zgarăiat pe nas, de o femeie nebună, a produs mai multă senzație decât va produce poetul, sfârșitul de o ghiulea de tun. Obieciunea prietenului a pus pe gânduri pe D'Annunzio, a doua zi însă, telefonic, poetul a comunicat, amicului său următoarele:

„Găsești! Lumea întreagă va discuta despre moartea mea, dacă voi fi ținta unui tun, de calibru 12. Nu există nimeni pe pământ, căruia să-i fi trăznit un asemenea gând, și nu prea se găsește oameni, care să poată pune un astfel de plan în aplicare. Am cercetat cu amănunțime toate datele istorice, relative la armata și marina omeneirii, începând cu prima bombardare de tun, făcută cu prilejul căderii Constantinopolului, și n'am găsit decât cazul unui ofițer spaniol, care, instalat într'un far, în apropiere de coasta Cubei, în timpul războiului Spanol-american, a trăznit drept țintă, tunului de 4 toli, de pe un vas de război. Ofițerul era singur în turn, și ghiuleaua a fost trasă anume ca să-l omoreze: bagă de seamă însă prietene, că era vorba de un tun de calibru 4 și nu de 12, cum am eu de gând să întrebuintez.“

D'Annunzio vrea să se reîntrească. Când va reuși, atunci va fixa și data sinuciderii sale. Ori cum, când ziua fatală va sosi, fără îndoială, că spectacolul va atrage un public numeros. Vor, na parte, probabil și soția sa și Ida Rubinstein.

(Citiți urmare pe pag. 7).

Pietrele care vorbesc

Ouă de Dinosaur

La început, sunt de atunci multe mii și mii de ani, pământul nostru era în întregime o masă topită, incandescentă, așa cum e soarele. Răcindu-se cu încetul la suprafața lui s'a prins o coajă subțire care închidea materia topită dinăuntru. Apa care se găsea toată sub formă de vapori în straturile de sus ale atmosferei a început să cadă, formând torente ferbinți printre cei dintâi munți, umplând depresiunile, spre a forma locurile, mările și oceanele. Apele care treceau furioase peste stânci cărau în drumul lor praf și bucăți de piatră, care formau straturi, alcătuind cele dintâi terenuri sedimentare. Aceste straturi îndesate în depresiunile munților fură acoperite cu alge și toate apoi îndoite, răsturnate, rupte de erupțiunile vulcanice din adân-

cul pământului sau de retragerea bruscă a apelor care măturau, în calea lor scoarța stâncoasă. Aceste prime straturi sedimentare se numesc **roce azoice**, adică fără viață, căci aci nu se găsește nici o urmă de plantă sau de animal.

Deasupra acestor roci s'au așternut, cu vremea, alte straturi, care sunt și ele foarte vechi și mâncate de apă, dar care conțin urme de viață: plante și animale de-o formă dintre cele mai simple: **alge, creșteri** microscopice numite radiolare, etc.

(se găsește scheletul animalelor și urma lăsată în stâncă de plantă).

Perioada aceasta a vieții pământului s'a numit **proterozoică** (începutul vieții). A urmat timpul în care viața pe pământ s'a înmulțit și s'a răspândit în mări, pe uscat și în aer: e perioada paleozoică (viața veche).

La rândul lor perioadele acestea se împart în mai multe era. Vârsta lor se determină cu ajutorul fosilelor: urmele lăstate în straturi și în roce de animalele care-au trăit cu zeci și zeci de mii de ani înaintea omului.

Savantii din zilele noastre cercetează cu băgare de seamă aceste urme, adevărată bibliotecă de istorie a pământului, care cu răbdare și atenție trebuie întocmită și citită, de către cei pricepuți spre a reconstitui viața primitivă.

Ilustrațiile noastre arată descoperirea unor ouă de dinosaur, o șopărlă uriașă care a trăit în era mezozoică (din perioada paleozoică).

Ouăle de Dinosaur au o formă eliptică sunt lungi de 20 centimetri și grase de zece centimetri. Le-a găsit cel dintâi profesorul Ray Chapman Andrews, în pustiiul Gobi, la poalele munților Altai.

CUM MISTUIE OMUL OUĂLE

Ouăle sunt mai ușor sau mai greu mistuite, după chipul cum au fost preparate.

Doctorul Beaumont (Paris) a constatat că o persoană sănătoasă digerează ouăle proaspete:

crude . . . într-o oră și 20 m.
jumări . . . într-o 2 ore 15 m.
fierți moi . . . într-o 3 ore
fierți tari . . . într-o 3 ore 30 m.

Să ne îmbogățim cunoștințele

„Luminează-te și vei fi.“

Cine vrea să se deosebiască de animalele, care umblă căutând în jos și sunt sclave ale pământului, cută să priviască în jurul său, să pătrundă înțelesul minunat a firii și adunând cunoștințe să merite cu adevărat numele de „stăpân al naturii“.

Pagina aceasta este scrisă pentruca cititorii când au răgaz să se poată instrui.

Unde și vibrațiuni

Radiațiuni! Cuvântul acesta magic era necunoscut acum un veac: astăzi toată lumea îl are pe buze.

Radiațiunea substanțelor radioactive, raze X, raze ultra-violete, raze luminoase, radiațiuni calorifice și infra-roșii, raze herțiene, cine nu cunoaște astăzi existența acestor fenomene, care au contribuit la formarea ființelor pe pământ și au rămas o condiție sine qua non a întregii vieți pe planeta noastră?

Urechea noastră nu e sensibilă decât la un număr mărginit de sunete: nu auzim vibrațiunile unei lame de oțel când sunt prea repezi; de asemenea nu le auzim când sunt prea încete. Intre aceste două extreme se găsește, începând dela sunetele foarte ascuțite până la sunetele foarte joase, seria de sunete numite muzicale. Ușor ne putem da seama de aceste fenomene dacă strângem într-o mângâie o lamă de oțel, lăsând liberă o parte, de o lungime variabilă. Uneori vom vedea lama vibrând, dar nu o vom auzi. Există deci vibrațiuni în aer pe care timpanul nostru nu le poate înregistra: urechea noastră rămâne surdă la orice vibrație care se face de mai puțin de 16 ori pe secundă sau de mai mult de 37 mii de ori.

Lucrul se petrece în mod analog cu ochiul nostru, în ceea ce privește vibrațiunile luminoase ale eterului.

DANSUL ATOMILOR GREEAZĂ UNDELE

Orice corp se consideră că e format din atomi, la fel după cum casele sunt zidite cu cărămizi. Atomii aceștia sunt alcătuiți și ei la rândul lor, din electroni, particule nesfârșit de mici, electrice cari nici nu au masă materială, și care se mișcă cu o înțea mare. De sigur că mișcarea electronilor nu poate pune în vibrație aerul, cum face lama de oțel, dar ea provoacă perturbații într'un alt mediu, eterul un fluid subtil, invizibil pe care nimeni până azi nu l'a izolat nici nu l'a cântărit, și care se găsește pretutindeni, între atomii tuturor substanțelor, solide sau gazoase și umple totodată spațiul dintre astre, în așa fel în cât trebuie să considerăm că Universul întreg se găsește scaldat într'un ocean imens de eter.

Eterul acesta este un mediu elastic, care trebuie considerat ca format din particule extrem de mici, ținute în echilibru de anumite forțe. Electronii mișcându-se pun în vibrație eterul și ondulațiunile care se formează constituiesc radiațiunea. După felul și înțea mișcării vibratorie care a dat naștere ondulațiunilor eterice, vom avea radiațiuni cu proprietăți diferite. Dacă electronii, centrul de radiațiune, vibrează încet, atunci el va emite unde de telegrafie fără fir. Dacă viteza crește atunci vor apărea undele calorifice apoi unde luminoase și, crescând și mai mult, undele ultra-violete și misterioasele raze X.

Toate aceste fenomene cu caractere atât de diferite nu se deosebesc între ele decât prin lungimea de undă.

O mișcare vibratorie se poate asemăna cu încrețiturile care se fac la suprafața unei ape liniștite, atunci când svărlim o piatră într'nsa. Lungimea de undă, în mișcarea vibratorie, e același lucru cu distanța dintre două vâlurile succesive formate în unde apei.

Pe când însă lungimea de undă variază dela o vibrație la alta, iu-

teala cu care ondulațiunile străbat eterul este, pentru toate radiațiunile, aproape aceeași adică 300 mii km. pe secundă.

Undele luminoase, cele calorifice și cele electro-magnetice sunt deci toate de același fel și numai faptului că ochiul nostru, detectorul vibrațiunilor eterului, la fel după cum urechea e detectorul vibrațiunilor aerului, nu le vede pe toate, se datorește târzia descoperire a tuturor razelor, necunoscute până în zilele noastre.

LUMINA INVIZIBILĂ

Lumina albă a soarelui este alcătuită din unirea a mai multor radiațiuni cari se pot separa printr'o

SUB SPECTRUL VIZIBIL: RADIU, RAZE X, RAZE ULTRA-VIOLETE

Cele mai scurte radiațiuni cunoscute provin din corpurile radioactive cum ar fi radiul conținut în tubușorul subțire din ilustrația noastră. Urmează apoi razele X, care se formează în lămpi speciale, din care s'a scos aerul și razele ultraviolete produse printr'o scântie electrică în tuburi cu vapori de mercur. Placa fotografică singură percepe toate aceste radiațiuni.

prismă. Curcubeul este separarea naturală a radiațiunilor care alcătuiesc lumina soarelui. Noi vedem toate culorile curcubeului, la fel după cum auzim toate sunetele dela do până la si. Lumina soarelui se numește lumină compusă, iar radiațiunile care o formează alcătuiesc radiațiunile elementare.

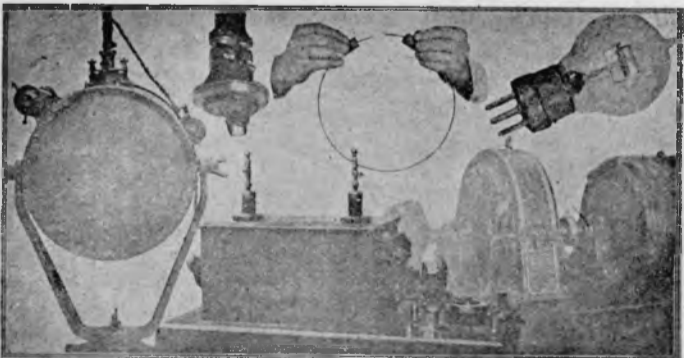
Fizicianul Francez Fizeau, pe la jumătatea veacului trecut, a reușit să măsoare lungimea de undă a diferitelor radiațiuni luminoase. Noi nu vedem radiațiunile eterice mai mici de 0.0004 mm., care e lumina violetă și mai mari de 0.0007 mm.,

Termometrul ne arată că vibrațiunile de lungime de undă mai mari de 0.0007 mm. au proprietăți calorifice: sunt raze de căldură. Ele poartă numele de raze infra-roșii, sau radiațiuni calorifice. În cazurile soarelui se găsește aceste radiațiuni, în cantitate mare.

La sfârșitul secolului al 19-lea fizicianii, cum au fost Maxwell, Hertz și Branly, au arătat că dincolo de infra-roșu există un grup nou de radiațiuni, cu lungime de undă și mai mare: radiațiunile electrice. O scântie electrică, care se produce între capetele unei bobine de inducție, sau în orice mașină electrică, ne apare ca o simplă linie de foc. De fapt ea e formată dintr'o serie de oscilații, dintr'o serie de flux și reflux de electricitate, al cărui rezultat este producerea unei mișcări vibratorie.

Această mișcare se propagă tot mai departe în eter, cu înțea pe care o au radiațiunile luminoase și cele calorifice: aceste vibrațiuni se utilizează în telegrafia fără fir și sunt undele herțiene. Cele mai puternice, acele care se produc în posturile mari de radiofonie, ajung până la lungimi de undă de mii de metri. În eter ele produc de sigur mișcări mari, care se pot asemui cu o formă de valuri uriașe în Ocean. În laborator cele mai mici unde herțiene care s'au putut produce măsoară de abia câțiva milimetri.

Undele eterice mai mici decât

DEASUPRA SPECTRULUI VIZIBIL: RAZE INFRA-ROȘII UNDE HERTIENE

Proiectorul cu filtru din ilustrație nu lasă să treacă decât raze invizibile și calorice care se percep cu o pilă termo-electrică. E cam un sfert de veac de când Hertz, a descoperit primele unde, produse de o bobină de inducție cu ajutorul unui cerc metalic neunit. Astăzi lampa cu trei electrozi prinde toate undele herțiene și valurile eterice.

care e lumina roșie. Dincolo de violet și dincoace de roșu există însă vibrațiuni pe care ochiul nostru nu le percepe. Există însă aparate, create de inteligența omenească, care sunt sensibile la radiațiunile de lungime de undă, mai mari sau mai mici.

cele care alcătuiesc lumina violetă din spectru vizibil, adică acelea radiațiuni care vibrează prea repede, spre a fi văzute de noi, formează radiațiunile ultra-violete, care au o lungime de undă dela 0.0004 mm. până la 0.0001. Un tub plin cu vapori de mercur, prin care trece o

SADI CARNOT

Fizicianul francez, căruia tehnica modernă îi datorește foarte mult a fost descendentul unei familii de oameni iluștri: și tatăl său și bunicul său au fost oameni însemnați.

Sadi Carnot (1837—1878) a arătat de ce perpetuum mobile (mișcarea continuă fără cheltuielă de energie) e o imposibilitate și a stabilit principiile mașinei cu aburi. Carnot a demonstrat că lucrul pe care-l poate face o mașină cu aburi depinde de diferența de temperatură între locul unde se produce aburii și cel unde se condensează: cu cât această diferență e mai mare, cu atât vom obține mai mult travaliu mecanic.

Fizica modernă datorește mult lui Carnot.

scănteile electrice, produce numeroase raze ultra-violete.

Ishirea electronilor de o suprafață metalică, într'un aparat de sticlă anume făcut, produce o vibrație a eterului, asemenea celorlalte radiațiuni, dar cu o lungime de undă extrem de mică, dela 0.000005 mm. până la 0.0000003 mm. (adică 3 sutimi de milionimi dintr'un milimetru) care formează razele X.

Acestea sunt cele mai importante categorii de raze. Dacă razele luminoase le putem observa cu ochii, cum se poate oare percepe razele X, razele ultra-violete, undele herțiene sau radiațiunile infra-roșii?

Știința a arătat că se poate face acest lucru cu ajutorul aparatelor numite detectoare.

Razele care se găsește sub spectrul luminos, au proprietăți **active**, adică ele impresionează placa fotografică. Razele care se găsește deasupra spectrului, nu impresionează placa fotografică dar au efecte termice și electrice. Se înțelege ușor deci, că spre a percepe razele X, se pune în fața izvorului de radiațiuni o placa fotografică. Intre dănsa și locul de unde vin razele se așează o placă de aluminiu, de grosime variabilă și, după felul imaginii care va apărea pe placă, vom putea măsura intensitatea radiațiunilor. La fel se procedează pentru substanțele radio active, care emit și ele razele X.

Radiațiunile situate deasupra spectrului vizibil, cele infra-roșii, se percep cu ajutorul unei pile termo-electrice (un aparat care printr'o slabă încălzire produce curent electric). După intensitatea curentului electric vom putea determina intensitatea radiațiunilor.

Undele herțiene electro-magnetice, se percep cu ajutorul **resonatorului**: Un cerc de cupru, neunit. Sub influența undelor electro-magnetice, acest cerc se încarcă cu electricitate, și între cele două capete se produce o mică scântie electrică. Astăzi lampa cu trei electrozi pe care o cunosc toți cei câți au văzut aparate radiofonice, permite ușoara percepere a celor mai slabe unde herțiene, dela cele care măsoară 2 m., până la undele care au câțiva zeci de kilometri.

Omul din ce în ce își lărgeste domeniul cunoștințelor sale, el a pus stăpânire pe fenomenele interesante ale vibrațiunei eterului, se folosește de ele și creează el unde.

Buletin Săptămânal

Săptămâna care a trecut a fost bogată în evenimente, pentru țara noastră.

Pe sub masă, partidul generalului Averescu a trebuit să părăsească puterea și să lase altora grija treburilor statului.

Majestatea Sa Regele, încă de la începutul acestei luni, a plecat la Scroviștea spre a rămânea liniștit și a-și vedea de sănătate.

Acți la Scroviștea, departe de sgomotul Bucureștilor, M. S. Regele nostru a văzut că poporul e nemulțumit de guvernul Averescu; că dările sunt prea mari; că nu e dreptate în țară; că prea se îmbogățesc — așa dintr'odată — unii din visteria țării, că nu mai există libertate; că direcții s'au îmbătut de putere și socot că țara e moșia lor; că ziarele care îndrăsnesc să scrie cea mai domoală critică împotriva guvernului, erau imediat confiscate; că până și prefeții se socoteau îndreptățiți să înăbușe, cu pumnul, suspinul greu al celor năpăstuiți.

(Astfel prefectul de Alba, fără nici o bază legală, a confiscat revista noastră și a scos afară din județ doi români, cari aveau actele în bună ordine și veniseră cu foaia la Aiud).

Și văzând toate acestea, M. S. Regele a trimis vorbă d-lui Averescu, președintele consiliului, că dorința Sa este ca la cârma statului să vină un guvern național, un guvern, adică, din care să facă parte toți bărbații mai de seamă ai Țării.

D. General Averescu, în loc să împlinescă numaidecât voia Majestății Sale, a ținut ascunsă încredințarea ce-i dăduse M. S. Regele, iar d. Octavian Goga, a dat poruncă precum că nici un ziar nu are dreptul să scrie nimic despre chestiunea guvernului național.

Nu numai toți conducătorii de partide, au fost jigniți dar și Regele a fost mâhnit de felul cum a procedat d. General Averescu. Deabia după șase zile, când președintele consiliului trebuia să dea socoteală, Majestății Sale, dacă a putut sau nu să constituie un guvern național, d. General Averescu a chemat la o consfătuire pe ceilalți șefi de partide.

Nici d. Maniu, nici d. Brătianu și nici d. Lupu, n'au răspuns, spre a arăta că nu aprobă pe d. Averescu.

Șeful guvernului s'a prezentat atunci Suveranului și i-a spus că nu poate forma un guvern național, dar că se simte tare să guverneze și mai departe.

A doua zi Majestatea Sa Regele a cerut demisia d-lui Averescu și a însărcinat pe d. Barbu Știrbey cu alcătuirea noului guvern.

D. Barbu Știrbey și-a alcătuit cabinetul cu oameni din toate partidele mai mari: Șeful guvernului și-a păstrat ministerul de interne și ocupă deocamdată și locul ministrului de externe; ministru de finanțe e d. Mihai Popovici; ministru agriculturii și domeniilor e d. C. Argetoianu; ministru sănătății e d. I. Inculeț, ministru lucrărilor publice d. Pan Halippa; ministru al justiției d. Stelian Popescu; ministru al Cultelor și artelor d. Al. Lapedatu; ministru de război d. General Paul Anghelescu; mini-

stru al comunicațiilor d. C. D. Dimitriu; ministru al instrucției d. dr. N. Lupu; ministru al industriei și comerțului L. Mrazec; ministru al muncii d. Gr. Iunian; subsecretar de stat la ministerul de interne d. N. R. Căpităneanu; subsecretar de stat la ministerul agriculturii d. G. Cipăianu; subsecretar de stat la C. F. R. d. Alex. Periețeanu; subsecretar de stat la ministerul de finanțe d. Sever Dan.

Guvernul acesta a dizolvat imediat parlamentul vechiu și a hotărât să facă alegeri nouă la 7 Iulie.

Printr'un manifest către țară, guvernul promite să reintroducă ordinea și legalitatea și cere tuturor oamenilor cu dragoste de țară să păstreze liniștea și buna înțelegere.

Guvernul e hotărât să facă alegeri cu adevărat libere, să pună capăt abuzurilor. A hotărât să desființeze cenzura și sistemul confiscărilor de ziare.

Toate aceste măsuri au făcut ca publicul să primească cu simpatie noul guvern.

Încă o măsură a fost nevoită să ia d. Barbu Știrbey și d. M. Popovici, imediat după ce au luat cârma statului, să oprească jaful în averea publică.

Se pare că oamenii fostului regim, simțind aproape sfârșitul guvernării, au cheltuit, în ultimele zile, peste un miliard lei din visteria statului, acordând tuturor partizanilor tot soiul de subvenții și despăgubiri.

S'a dispus oprirea ordonanțelor fostului guvern și revizuirea tuturor despăgubirilor și subvențiilor, acordate prea larg.

Alegerile dela 7 Iulie vor fi cele dintâi alegeri cu adevărat libere.

Acest fapt determină toate partidele să sprijine actualul guvern. În afară de liberali, național-tărăniști și țărăniști, cari colaborează cu d. Barbu Știrbey e probabil că și d. Goga se va alătura de noul guvern.

La 7 Iulie, se va putea vedea care e curentul cel mai popular: dacă poporul dorește guvernarea democraților sau a reacționarilor.

Evenimentele politice au preocupat atâta publicul, încât un fapt, care altădată ar fi avut mare răsunet, a trecut aproape neobservat: Terente, banditul de prin bălțile Dunării, care devenise aproape legendar, prin îndrăzneala, cruzimea și dibăcia de-a scăpa de orce urmărire, a fost prins și ucis pe când încerca să scape.

Trebuie să privim sfârșitul banditului ca un fel de proorocie că sub actualul guvern vor înceta tâlhăriile și furturile.

O mare nenorocire. s'a întâmplat în noaptea de 7 Iunie, la Moreni. O sondă a societății Steaua Română, care isbucnise de curând și producea o sută de vagoane pe zi, a luat foc.

Scănteile au aprins altele patru sonde din apropiere: două ale societății „Petrolul Românesc”; una a societății „Creditul Mi-

nier” și încă una a „Stelei Române”. 16 lucrători au pierit în flacări.

Pagubele sunt foarte mari.

În străinătate se pare că aviația e pe cale de a-și spune ultimul cuvânt. După ce în săptămânile trecute căpitanul american Lindbergh a trecut Oceanul, și a sburat dela New-York la Paris, fără oprire în 33 de ore, alți doi aviatori, tot din America Chamberlain și Levhin, au venit împreună într'un avion și plecând din New-York, au aterisat, după 44 de ore de sbor fără oprire și după ce au parcurs mai mult de 6000 km, la Kottbus, în Germania, aproape de Berlin.

Aviatorii au de gând să se înapoezie la New-York tot pe calea aerului.

Mai puțin de două zile din mijlocul Europei!

Pământul a devenit mic pentru omul care se tot înalță.

Cum vrea să moară D'Annunzio

(Urmare de pe pag. 5).

stein, dacă poetul le va putea determina să asiste, la ultimul său act pe pământ. Publicul acesta de sigur va fi foarte agitat, așteptând lovitura de tun, care să curme viața unui om, admirat și iubit. Pe puntea unui lacht, depărtat de mal, la o distanță potrivită, în fața țevi reci și nepăsătoare, poetul într'o atitudine de tragedian clasic, își va lua rămas bun, dela cei care au venit să-l asiste, la actul de supremă jertfă, pe altarul vanității omenestii.

Și deodată, din teava tunului, svănește o flacără scurtă, o șuerătură de o clipă, și cu un sgomot asurzitor, ghiuleaua vine să prefacă în mii de bucăți pe poet. În clipa următoare lumea mută de spaimă și neputincioasă, va mai zări un nour alb de fum, apa spumegând și sărind în sus, în locul unde a fost explozia, pentrucă totul s'a redevină curând liniștit cum a fost.

PE DRUM

În revista Analles din Paris a apărut următoarele note... ale unei vaci.

„Automobilele sunt niște dobitoace mari, cu ochi bulbucați, care se aprind în timpul nopții. Când două dobitoace de acestea se întâlnesc, sau trec unul pe lângă celalalt par'că nici nu s'ar cunoaște, sau se turtesc. Nu există altă posibilitate.

„Poți să-i lași oricât într'o livadă animalele acestea nu pasc. Dealtminteri nici nu știu să se hrănească singure: omul le dă și să bea și să mănânce.

„Nici nu fug așa de tare cum se crede: o prietenă a mea a fost urmărită pe un drum îngust, timp îndelungat. Dobotocul cel mare pufia și striga, dar mergea mai încet decât prietena mea, care a putut să intre liniștită la grajd.

„Păsările disprețuiesc ceea ce lasă aceste animale, în urma lor.

„Se iubesc? Niciodată nu le-am văzut mergând două câte două.

„Trec pe drum fără să-și dea seama că mă uit la ele. Dar zilele trecute unul dintre aceste animale a avut îndrăzneala să intre în livada noastră. A sfărâmat un gard și a pătruns la noi. Oamenii, cari erau cu dansul l'au părăsit. A stat toată noaptea cu noi. Am încercat să leg conversație cu dansul: Nimic. În zorii zilei, mama lui a venit să-l ia și l-a târât cu un lanț lung. A plecat cum a venit, și când i-am urât drum bun, mă-sa, mai politicoasă, mi-a răspuns:”

(Henry Douvernoia).

Aș vrea să știu...

În această rubrică vom da răspuns întrebărilor de ordin general, co ni-se vor pune, și vom lămuri orice nedumerire științifică sau practică. Răspunsurile se vor da pe rând, în limita spațiului de care dispunem.

Dece ferul încălzit devine roșu și apoi alb, când se apropie de punctul de topice.

Orce corp prin încălzire emite radiațiuni (raze). Dacă temperatura e mică, atunci radiațiunile acestea nu se văd, se simt însă: o bucată de fer încălzită, dă căldură, care se percepe fără a pune mâna pe fer, chiar mult înainte ca ferul să se roșiască emite radiațiuni calorice (dă raze de căldură).

Când temperatura ferului și în general a unui corp atinge 600° radiațiunile, care până la area temperatură erau exclusiv radiațiuni calorice (de căldură) devin radiațiuni luminoase (se micșorează lungimea de undă a mișcării vibratorii până la 1/1000 dintr'un milimetru). La început razele de lumină pe care le vedem sunt de așa fel (lungime de undă mare) încât corpul apare roșu întunecat. Cu cât temperatura crește apar celelalte radiațiuni vizibile din spectru în timp ce intensitatea radiațiunilor roșii crește. Prin aceasta însă aspectul corpului se schimbă: roșul devine tot mai deschis și când temperatura a ajuns cam 1000° spectrul luminos e complet și începe să se asemene cu cel al soarelui. La o temperatură de peste 1000° cele mai multe corpuri luminează ca soarele. Naște întrebarea cum se produc radiațiunile calorice și cum se transformă acestea în radiațiuni luminoase?

Prin încălzire particulele extrem de mici care alcătuiesc corpurile (moleculile) se mișcă din ce în ce mai iute. Această mișcare se trans-

mite eterului care vibrează la fel dupăcum apa dintr'un loc liniștit formează nenumărate unde când aruncăm o piatră într'ansa. Această mișcare vibratorie (de tremurare) a eterului se transmite până la simțurile noastre și noi vom simți căldura când mișcarea moleculelor e mai mică și deci lungimea de undă a radiațiunii eterului mai mare; vom vedea lumină când odată cu creșterea de temperatură mișcarea moleculelor devine tot mai vioaie și lungimea de undă a radiațiunilor eterului tot mai mică.

Primii oameni au fost mai înalți decât noi?

După scheletele găsite s'a constatat că oamenii preistoriei erau de două feluri: unii ceva mai înalți decât omul mijlociu de azi, alții ceva mai scunzi — Rassa albă pare a fi produsul acestor două categorii de oameni.

Și azi oamenii dela Nord sunt mai înalți decât cei meridionali.

În Africa trăesc neamuri de oameni foarte mici: 1 m. 30. Chinezii și Japonezii sunt și dânsii oameni mici de statură.

Patagonezul african însă e un adevărat gigante. La fel Scoțienii unii cu 1 m. 80.

Hunii și ungurii cari au venit din Asia au fost oameni de statură mică. Germanii au fost oameni înalți.

E probabil că și primii oameni să fi fost de două feluri unii înalți (cam de talia scoțienilor) alții mici, de talia piticilor africani sau a eschimoșilor dela polul Nord.

Paradisul leneșilor

(Urmare de pe pag. 4).

că va trebui să muncească. Și fiecare fugise, în nădejdea, că un altul va fi desul de îndrăzneț, ca să rămână și să mă conducă, unde doriam. Din nenorocire însă, ideea aceasta fusese a tuturor, și n'a rămas nimeni, afară de mine.

Locuitorii insulei Reuniunii socot că orice activitate este o rușine și un păcat. Viața lor e un veșnic somn. Ei realizează, în chip minunat, idealul lui Gonzalvo din „Furtuna” lui Shakespeare.

Acest Gonzalvo spune că: „dacă i-s'ar da lui conducerea unui ținut, ar desființa orice ocupație și toți supușii lui ar trebui să fie leneși.” Întocmai ca eroul lui Beranger „Regele din Yvetot” și Caberni, poetul comic italian, oamenii, cari trăesc în această insulă, găsesc o mare plăcere în a-și petrece o jumătate de zi în pat. Întocmai ca și Sancho Panha slujitorul lui Don Quichote ei spun: „Binecuvântat fie acela, care a inventat somnul.”

În această țară nu sunt activi decât vulcanii și viermii și nu se grăbește nimeni decât vântul.

De n'ar exista ciurma și furtuna, locuitorii acestei insule nu s'ar sinchisi de nici un pericol, nu s'ar necăji și nu s'ar enerva niciodată. De altfel oamenii din aceste locuri au o mândrie și o încredere în sine, care nu se găsește nicăieri aiurea. Ei îți vor spune că muntele insulei lor „Balaurul de Zăpadă”, care are o înălțime de vre-o 3000 metri, e cel mai înalt vârf din lume; că dialectul, pe care-l vorbesc, e cea mai pură limbă franceză; că mai întâi s'a creat insula Reuniunii și numai după aceea restul pământului; și te vor convinge, că cerul nu e decât o proastă imitație a pământului, pe care ei locuiesc. Se'ntelege că asemenea oameni nu se vor coborî până la a cerceta lucruri care nu-i interesează, cum ar fi tehnica și știința modernă, nici nu vor citi ce scriu alții: noțiunile lor despre restul lumii sunt foarte vagi. Acum câtva timp, va-

și insulă, din pricina unei greve, n'au mai venit timp de o lună, în aceste părți. Locuitorii Reuniunii au ajuns imediat la concluzia că pământul s'a sfârșit și că bunul Dumnezeu nu i-a cruțat decât pe dânsii, cea mai nobilă rassă, spre a repopula pământul.

Cățiva dintre locuitorii acestei insule au izbutit să se îmbogățescă repede, fabricând parfumuri și cultivând vanilia, nici când însă nu s'ar putea vedea din aspectul lor că sunt bogați: ei umblă cu picioarele goale prin munți, îmbrăcați în zdrențe, semănând cu acei oameni preistorici, cari rățăceau urmăriți de animalele de pradă. Acești milionari zdrențuroși își plasează capitalul lor, în sticlele pe care le îngroapă în pământ.

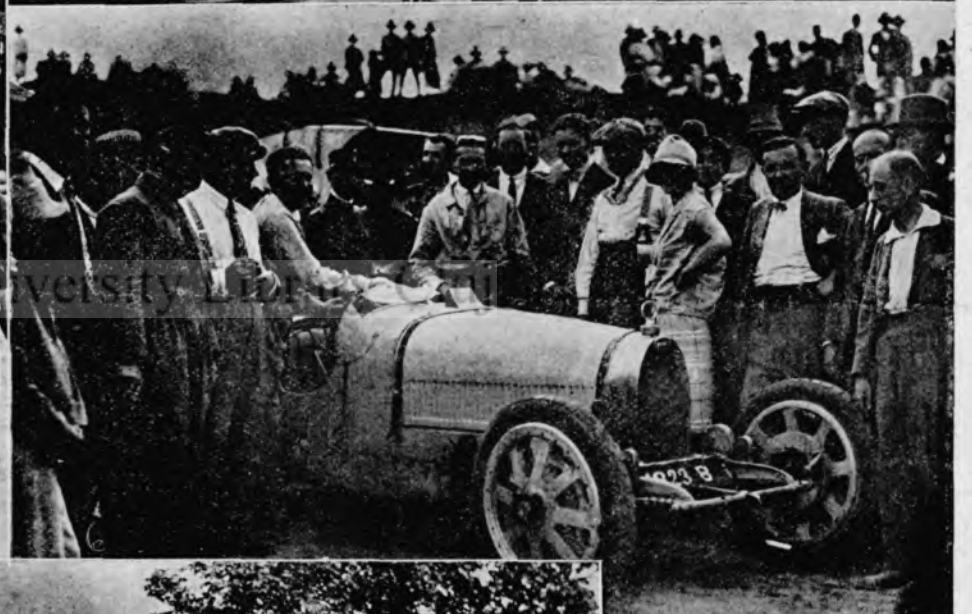
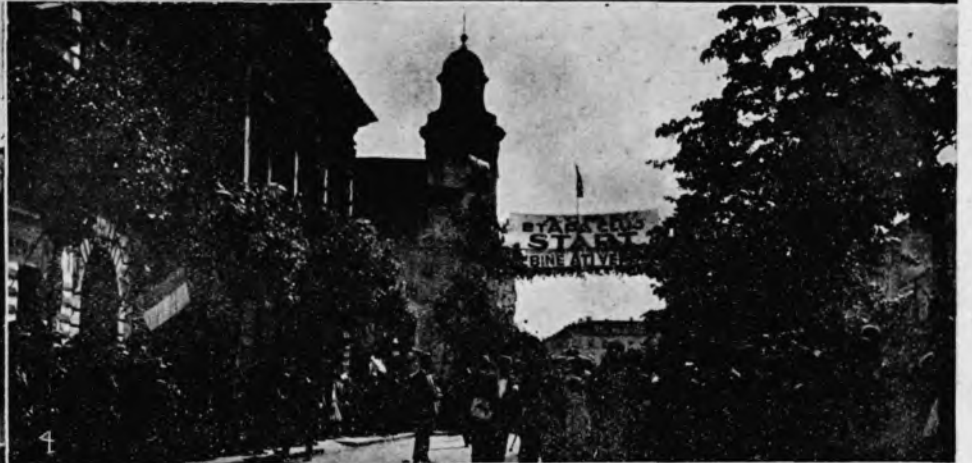
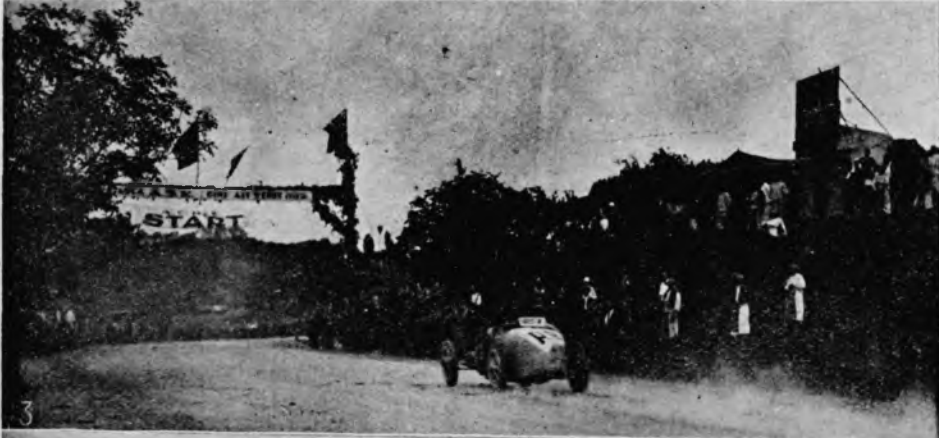
Insula Peuniunei adeverește perfect zicala că: „Totul în lume este frumos și sublim și numai omul e josnic.” Într'adevăr pe când oamenii de aci sunt murdari și bețivi, privilegiștile naturii sunt minunate și încântătoare, cu sute de cascade, cu munți și piscuri ascuțite, cu cratere stinse și prăpăstii adânci, întreaga insulă e o grădină de flori, de o frumusețe exotică. Foare lesne devii aci poet și de aceea, nu e mirare, că insula Reuniunii a fost locul de naștere al multor barzi. Umblând însă prin stratele pestilențiale ale orașelor, am fost nevoit să exclam întocmai ca și Trygaeus din „Pacea” lui Aristofanes: „Unde aș putea cumpara un nas fără nări?”

Afară de câteva excepții, locuitorii acestei insule calde, nu sunt frumoși: ochii albaștri nu se pot vedea bine cu fața lor bombă. Cei mai mulți dintre albi sunt de fapt, corecturi cu Africani și Arabi.

În conversațiile lor, indigenii, fără sfială, întrebunțează fraze, care fac să roșească pe orice femeie. Se pare că buna lor cuviință este imitată după aceea a caprelor și porcilor din insulă.

Insula Reuniunii e o colecție de boale într'o seră de flori.

Cursele de Automobile pe coasta Feleacului

Președintele Automobil-Clubului regional Cluj, d. general Anastasiu

CITITI ȘI PĂSTRATI
REALITATEA
Cea mai mare revistă
ilustrată din România

Tot mai iute, aceasta e deviza veacului nostru. Spre a îmbunătăți mijlocul de locomoție care este automobilul, în fiecare an Clubul Regal Român al automobiliștilor, organizează o întrecere dealungul țării. Clubul are în diferite orașe Regionale, cari îngrijesc de bunul mers al întrecerii, în ținutul lor. Clubul Regional din Cluj are ca președinte pe d-l General Anastasiu și acesta, ajutat de d-nii Colonel Oprescu, Ion Jilescu, Fabius, etc. au știut, în zilele de 3 și 4 Iunie, să organizeze primirea concurenților, din circuitul anului acestuia, în fruntea cărora se afla Principele Nicolae, în așa fel încât și-a atras laudele meritate ale tuturor.

Concurenții cari sosiau, venind dela Cernăuți, erau primiți de automobilul Regional Cluj, în fața unui „Start”, anume făcut. La 4 Iunie, la orele 10, a avut loc pe dealul Feleacului concursul de eliminare. Cei cinci km. au fost parcuși în 3 minute și 23 secunde de către d-l Iorgu Ghica, cu o mașină Buggati și în 4 minute și 44 secunde de Principele Nicolae pe o mașină. După amiază a avut loc întrecerea între diferiții concurenți, primul clasificat a fost A. S. R. Principele Nicolae, care a parcurs distanța în 4 minute și 28 secunde, cu o mașină Sunbeam; al doilea d-l

Edgard Mendel cu o mașină Steyer, în 4 minute 29 secunde; al treilea d-l Izota Fraschini în 4 minute 33 secunde.

Duminică dimineața concurenții au plecat din Cluj spre Sovata, Tușnad și Brașov.

- 1) Cel mai periculos punct de pe coasta Feleacului. În acest loc mașina cu No. 7 a suferit un accident.
- 2) Vedere generală a șoselei Cluj-Feleac.
- 3) „Startul” de pe dealul Feleacului, unde publicul aștepta pe concurenți.
- 4) „Startul” de sosire, din Str. Regina Maria, unde erau primite automobilele care au participat la circuitul din anul acesta.
- 5) A. S. R. Principele Nicolae, D. General Anastasiu și un grup de concurenți.
- 6) Mașina Buggati, care a parcurs cei 5 km. pe coastă în 3 minute și 23 secunde.
- 7) A. S. R. Principele Nicolae cu automobilul său.
- 8) Dela stânga la dreapta: D-nii: Debăn, directorul poliției Cluj, I. Jilescu, secretarul automobil Club Regional Cluj, Colonel Crețian, prefectul poliției Cluj, Birăescu, procurorul Tribunalului, Persescu, Judecător de Instrucție, Simu prefectul județului, Pop Leontin comisar de poliție.